

Radostaw Dobrowolski

Instytut Nauk o Ziemi i Środowisku, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin

Struktury widmowe
w mikrorzeźbie torfowisk alkalicznych
jako pochodna późnoglacialnej
aktywności peryglacialnej
na obszarach zbudowanych
z kredy piszącej
– studium przypadku z Pagórów
Chełmskich (Polesie Wołyńskie)

Na podstawie wysokorozdzielczych danych LiDAR z powierzchni torfowisk alkalicznych Pagórów Chełmskich (Polesie Wołyńskie) zidentyfikowano struktury (zwane dalej *strukturami widmowymi*) odbiegające od naturalnych procesów paludyfikacyjnych, związanych z rozwojem torfowisk. Weryfikacja terenowa z wykorzystaniem rdzeniowanych wierceń geologicznych oraz analiza litofacyjna podścielających torfy osadów mineralnych wskazują na pośredni związek między współczesną topografią torfowisk a uwarunkowaną procesami peryglacialnymi paleomorfologią mis torfowiskowych. Termin *struktury widmowe* (ang. *ghost structures*) zaproponowano zatem dla peryglacialnych osadów i paleoform podłoża torfowisk, które znajdują swoje odbicie w ich mikromorfologii.

W obrębie czterech badanych stanowisk z Pagórów Chełmskich rozpoznano trzy kategorie struktur widmowych, mających swoje odpowiedniki w strukturach peryglacjalnych kredowego podłoża. Są to: (1) płaty i terasy soliflukcyjne (ang. *solifluction sheets and terraces*), (2) struktury po-pingo (ang. *ramparted depressions, lithalsas*) oraz (3) reliktowe kopce kriogeniczne (ang. *frost blisters*). Na podstawie uzyskanych wyników opracowano koncepcyjny model rozwoju rzeźby obszaru w okresie późnego glacjału (= formowanie struktur peryglacjalnych na wychodniach kredy piszącej) i holocenu (= rozwój torfowisk alkalicznych). Uzyskane wyniki wskazują na niezwykle istotną, rzadko braną pod uwagę we wcześniejszych badaniach, rolę przekształconego peryglacjalnie podłoża w rozwoju torfowisk alkalicznych na obszarach zbudowanych z miękkich skał węglanowych typu kredy piszącej.